

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

בפני כבוד השופטת גאולה לוי

בעניין א (קטינה)
ע"י ב"כ עו"ד אבישי הלל – ס.מ.

המעוררת א.ר.
ע"י ב"כ עוה"ד יוסי נקר ואתי שליכטר

נגד

המשיבים 1. לשכת הרווחה *****
ע"י ב"כ עו"ד גילי קליימן

2. א.ר.
ע"י ב"כ עו"ד אביטל אדרי

פסק דין [נוסח מצונזר]

א', נערה בת 14, מאושפזת בניגוד לרצונה במרכז לבריאות הנפש ב***** מחודש אפריל 2021. היש הצדקה להאריך את אשפוזה בחודשיים נוספים?
זו השאלה הנכבדה בה עלי להכריע בשני הערעורים שלפניי.

רקע והליכים

1. המעוררת, א' ר' (להלן: "א'"), ילידת 2007, היא בת יחידה להוריה. היא באה לעולם לאחר טיפולי פוריות ארוכים, נולדה פגה וסבלה מעיכובים התפתחותיים. בבית הספר היסודי סבלה מקשיים חברתיים, רגשיים ולימודיים. קשייה החריפו סביב מבצע "צוק איתן" וביתר שאת לאחר שעברה חרם חברתי אלים בכתה ה'. בעקבות התקיפה הפיזית בבית הספר, היא נזקקה להתנייד מספר שבועות בכיסא גלגלים. לאחר האירועים הקשים א' סירבה לחזור בית הספר ומאז למעשה הפסיקה לפקוד את בית הספר באופן סדיר. לאחר גירושי הוריה, בשנת 2019, עברה א' עם אמה מ***** ל*****. בתקופה זו חלה החמרה במצבה והיא הופנתה על ידי קצינת ביקור סדיר לטיפול ביחידה לילד ולמתבגר, במסגרת שירותי הרווחה ב*****.

2. ביחידה לילד ולמתבגר א' עברה (ביולי 2020) הערכה פסיכיאטרית אצל ד"ר *****, בסיכומה נכתב:

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

"בבדיקתה רושם לנערה עם קשים נרחבים עם מורכבות גנטית
התפתחותית בחשד למקור סינדרומלי, תסמיני OCD וחרידה עם קשיים
הסתגלותיים בולטים, ללא אובדנות. יש שאלות אבחנתיות לרבות הפרעת
תקשורת, הפרעת חרדה חברתית, הרושם להפרעת התפיסה שהינו ממקור
אורגני או מתסמינים קיצוניים של הפרעת חרדה אך יש להעמיק את
הבירור האבחנתי בשאלה של הפרעת חשיבה"

ד"ר ***** המליץ, בין היתר, על מעקב פסיכיאטרי, טיפול תרופתי, בירור גופני, מעבר לבית
ספר לבעיות רגשיות/נפשיות והשלמת אבחון פסיכודיאגנוסטי.
ביחידה לילד ולמתבגר קיבלה א' טיפול רגשי בו שיתפה פעולה בצורה טובה, אך מאז פרוץ
הסגר השני של מגפת הקורונה, לא הגיעה לטיפול.

מתוך החומר עולה כי מגפת הקורונה ואירועים ביטחוניים בדרום, הגבירו את מצוקתה של
א'. היא לא הגיעה ללימודים וכל הניסיונות של צוות בית הספר לשלבה בלימודים, עלו בתוהו.

ביום 19.4.2021 פנתה לשכת הרווחה ***** (עו"ס נוער ועו"ס ילדים בסיכון) לבית המשפט
לנוער ב***** בבקשה להורות על הבאתה של א' לבדיקה פסיכיאטרית. הבקשה הוגשה לפי
סעיף 12 לחוק הנוער (טיפול והשגחה) תש"ך-1960 (להלן: "חוק הנוער"). זאת לאחר שבביקור
בית של עו"ס ילדים בסיכון ועו"ס משפחה ביום 18.4.2021 עלתה דאגה גדולה ממצבה של א',
הוריה התבקשו להביאה מיידית למיון פסיכיאטרי, התחייבו לעשות זאת, אך בפועל לא עשו
כן.

בו ביום קבע בית המשפט לנוער ב***** (כב' השופט ג' טייב), בהתאם לסמכותו לפי סעיף 3ב
לחוק הנוער, על יסוד חוות הדעת של ד"ר ***** משנת 2020 והדיווח של הרווחה אודות מצבה
העכשווי של הקטינה, לפיו טוענת לשמיעת קולות פוקדים המורים לה כיצד לפעול ולהתנהג,
היכן לגור ועוד, כי קיימת אפשרות של ממש כי הקטינה א' זקוקה לטיפול נפשי, ולפיכך הורה
לקטינה ולהוריה להתייצב לצורך אבחון מצבה הנפשי לבדיקה אצל פסיכיאטר מומחה
לילדים ולנוער באופן מידי. למחרת, נוכח התנגדותה של א' (שבכתה), צרחה והתקשתה
שלוט על הסוגרים), התבקשה משטרת ישראל לפעול למימוש הצו, לרבות שימוש בכוח
סביר. המשטרה עשתה כן, והביאה את א' למרכז לבריאות הנפש ב*****.

בבדיקה במיון ילדים במרכז לבריאות הנפש (ביום 20.4.2021) עלה רושם למצב גופני ירוד,
תכנים טורדניים כפייתיים קשים המגבילים את תפקודה באופן חמור בכל מישורי החיים,
כולל התנהלות יומיומית בסיסית, אכילה ושינה. נמצא כי לא' תובנה פורמלית למצבה אך
ללא תובנה לצורך בטיפול וקבלת עזרה. נקבע כי אין עדות למצב אפקטיבי או פסיכוטי

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

מאג'ורי, אין עדות למסוכנות פיזית ומיידית, אך קיים סיכון התפתחותי חמור. עקב חשד
למצב תזונתי ירוד, היא הופנתה להערכה ובירור גופני בבית החולים *****.

לאחר שא' סירבה להיכנס לבית החולים ***** ועלתה עדות לפגיעה בצרכים הגופניים
הבסיסיים (אוכל ושינה) ועקב פגיעה קשה בשיפוט בשל מחלתה הנפשית, סבר המרכז
לבריאות הנפש כי קיימת מסוכנות מיידית לשלומה ועליה להתאשפז במחלקת הנוער. בשל
סירובם של א' והוריה, פנה בית החולים לפסיכיאטר המחוזי לצורך הוצאת צו חוק הנוער.
הפסיכיאטר המחוזי המליץ - בהתבסס על חוות דעת של ***** מהמרכז לבריאות הנפש -
לאשפז את א' למשך שבוע, על פי סעיף 3ג לחוק הנוער, לצורך אבחון מצבה הנפשי.
ביום 22.4.2021 הוגשה בקשה מתאימה לבית המשפט, ובו ביום בית המשפט נעתר לבקשה
(במעמד צד אחד) והורה על אשפוז ל-7 ימים. מנהל בית החולים האריך את אשפוזו ב-7
ימים נוספים. באשפוז שהתה א' בבידוד עד קבלת תשובת קורונה שלילית. לאחר יציאתה
מהבידוד החלה לצאת לבית הספר שצמוד למחלקה, שם ניסתה לשתף פעולה אך היו מגבלות
תפקודיות רבות.

5. ביום 4.5.2021 נערכה ועדה פסיכיאטרית מחוזית בעניינה של א', נוכח עמדת המרכז לבריאות
הנפש כי יש להאריך את אשפוזו ב-30 ימים. הוועדה המליצה להאריך את האשפוז של א'
בחודש, חרף התנגדותה, אך בהסכמת הוריה. סגנית הפסיכיאטר המחוזי אימצה את הדברים
והמליצה גם היא על הארכת האשפוז.
לשכת הרווחה הגישה בקשה מתאימה לבית המשפט, וזה נעתר לבקשה על יסוד הנטען בה,
המלצת הוועדה הפסיכיאטרית וחוות דעתו של ד"ר מ' ***** מהמרכז לבריאות הנפש. גם
החלטה זו ניתנה ללא שמיעת א' והוריה. במסגרתה הורה בית המשפט למנות לקטינה עורך
דין מטעם הלשכה לסיוע משפטי. הלשכה לסיוע משפטי מינתה את עו"ד אבישי הלל לייצג
את הקטינה, והוא ביקש לקבוע בדחיפות דיון בעניינה.

6. ביום 13.5.2021, כחודש לאחר תחילת האשפוז, נערך לראשונה דיון בעניינה של א'. אמה של
הקטינה הצטרפה לבקשתה להשתחרר מהאשפוז הכפוי. נוכח דבריו של ד"ר ***** על כך
שהתסמינים לחרדה טרם חלפו והקטינה נוקטת בהתנהגויות הימנעותיות במהלך כל
התנהלותה במחלקה, קבע בית המשפט כי יש צורך בהמשך אשפוז עד תום תקופת הצו.

7. במהלך האשפוז במרכז לבריאות הנפש, חל שיפור במצבה של א', היא עלתה במשקל ונצפתה
הטבה גם בהתנהגות הכפייתית. המרכז לבריאות הנפש סבר כי יש להאריך את האשפוז ב-3

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

חודשים, וזאת לצורך איזון תרופתי, טיפול פסיכולוגי פרטני המתמקד בתסמיני OCD
והחרדה הכללית, והמשך מעקב אחרי משקל.
על כן נערכה (ביום 1.6.2021) ועדה פסיכיאטרית נוספת בעניינה של א'. ממצאי הבדיקה
בוועדה היו כדלקמן:

"נראית כגילה. רזה. לובשת שחורים. מדברת בקול נמוך. מוסרת בכנות רבה
את קשייה וחוסר התפקוד שלה גם בבית ספר וגם בחברה. קיימת הפרעה
בחשיבה שמתבטאת במחשבות כפייתיות, האפקט חרדתי שמונע ממנה
תפקוד נורמטיבי. אין הפרעות בשיפוט הכללי אך יש הפרעות בשיפוט
החברתי. אין הפרעות בפרספציה, בוחן מציאות תקין, אין עדות למחלה
פסיכוטית או מג'וארית. מתמצאת בזמן ובמקום אנטלגנציה על פי התרשמות
קלינית תקינה, יש תובנה מאוד חלקית למצבה. לדעתי לאור המצב הנפשי
בו הקטינה נמצאת ולפיהם שחרדותיה ואו סי די המגביל אותה ואת תפקודה
בצורה קיצונית הפוגעת בפעולות היום יומיות שלה כולל בתפקוד הלימודי
והחברתי".

הוועדה המליצה על הארכת אשפוז של א' ב- 60 יום (עד ליום 3.8.2021), לאור קיומו של
סיכון ממשי להתפתחותה הנורמטיבית.

8. לשכת הרווחה פנתה בבקשה מתאימה לבית המשפט.

הבקשה נדונה ביום 17.06.2021 לפני כב' השופטת ש' ריבלין-אחאי. טרם הדיון הגישה האם
חוות דעת פרטית של ד"ר ***** שבדק את א' בבית החולים הפסיכיאטרי. על יסוד החומר
הרפואי והבדיקה, קבע ד"ר ***** כי א' זקוקה להמשך טיפול תרופתי ולמעקב פסיכיאטרי
סדיר, והיא זקוקה לטיפול פסיכולוגי פרטני באורניינטצית CBT המלווה בהדרכת הורים.
לצד זאת הוא קבע כי אין עדות לתסמינים פסיכויטיים פעילים או לאובדנות, אין רושם לסיכון
עצמי ו/או לסובבים אותה, ועל כן אין כל עילה לאשפוז בכפייה בניגוד מוחלט לדעת הנערה
ואמה, ובייחוד לנוכח הבעת נכונותה והתובנה שעליה להגיע לטיפול באופן סדיר וקבוע.

בתום הדיון קבע בית המשפט כי מצבה של א' מחייב המשך אשפוז לצורך קבלת טיפול נפשי.
בית המשפט עמד על השיפור שחל במצבה של הקטינה, וזאת כתוצאה מעבודה אינטנסיבית
של גורמי הטיפול. נקבע כי החלופה שהוצעה, טיפול אינטנסיבי בקהילה בהשגחת האם, אינה
חלופה ריאליסטית לאור חוסר תובנה מוחלט של האם למצבה של הקטינה. בית המשפט הורה
לגורמי הטיפול לבחון, לקראת הוועדה הבאה, חלופות ריאליות לאשפוז, שיוכלו לתת מענה
למצב המורכב.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

9. ביום 19.07.2021 כינסה מחלקת הרווחה ב***** ועדת תכנון-טיפול. בדיון א' לא הסכימה למסגרת חוץ ביתית, הביעה רצון לחזור לביתה וללמוד בקהילה. הוועדה המליצה על השמתה של א' במסגרת חוץ-ביתית פוסט אשפוזית, בתום האשפוז (תאריך יעד – 20.10.2021). זאת לאור השיפור שחל בתפקוד של א', ממנו ניכר כי המסגרת מיטיבה עמה והיא זקוקה למעטפת טיפולית רחבה.
10. לקראת תום תקופת האשפוז עליה הורה בית המשפט, סברו גורמי הטיפול במרכז לבריאות הנפש, כי נדרש להאריך את האשפוז של א' ב-3 חודשים נוספים. עמדתם הייתה כי במצבה הנוכחי א' זקוקה למעטפת טיפולית אינטנסיבית הכוללת גם נפרדות מהאם.
- ביום 3.8.2021 התכנסה ועדה פסיכיאטרית מחוזית נוספת בעניינה של א'. הוועדה המליצה להאריך את האשפוז עד לתאריך 06.10.2021. סגנית הפסיכיאטר המחוזי אימצה את המלצת הוועדה. על יסוד המלצת הוועדה, הרווחה הגישה בקשה לבית המשפט לנוער להארכת האשפוז למשך 90 ימים. בשלב זה אביה של א' הסכים לאשפוז וא' ואמה התנגדו.
11. הבקשה נדונה ביום 11.08.2021 לפני כבוד השופט ב' קבלר. בית המשפט (בהחלטה מיום 15.08.2021), קיבל את הבקשה באופן חלקי והאריך את צו האשפוז למשך 30 ימים, תוך קביעת המשך דיון בפני כב' השופט טייב ליום 02.09.2021. נפסק כי לקטינה הפרעה נפשית קשה ומצבה מעורר דאגה, לעת הזו ניתן לטפל בה רק בתנאי אשפוז מלאים, אך זאת רק משום שלא הוצגה תכנית חלופית. נפסק כי יש צורך לקיים דיון בו תונח בפני בית המשפט הצעת חלופה מסודרת, כדי שבית המשפט יוכל להתרשם ולקבוע האם האשפוז היא הדרך היחידה היעילה והמיטיבה לאורך זמן משמעותי.
- לקראת הדיון ביום 02.09.2021, לשכת הרווחה הגישה מכתב מהמרכז לבריאות הנפש, בו בית החולים חוזר על עמדתו כי א' זקוקה להמשך אשפוז. הומלץ גם להפחית את נוכחותה של א' בדיונים המשפטיים הנוגעים לעניינה, שכן בדיון האחרון בבית המשפט תוארה התנהגות של קילוף העור סביב הציפורניים עד זוב דם.
- בדיון שהתקיים ביום 02.09.2021, בית המשפט שוחח עם הקטינה, והתרשם כי על אף השיפור במצבה, היא עדיין זקוקה להמשך טיפול אינטנסיבי, נושא הפרעות האכילה מצריך עדיין מעקב וטיפול משמעותי, וגם ההפרעות הטורדניות עדיין מחייבות עבודה טיפולית משמעותית. נפסק כי בטרם יורה בית המשפט על שחרור הקטינה מאשפוז, על ההורים והקטינה להציג חלופה טיפולית מלאה, חתומה בידי פסיכיאטר עדכנית להיום (ולא על בסיס

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

- 1 חוות הדעת הקודמות, שכן חל שיפור משמעותי במצבה של הקטינה), ובהתאם לכך ייבחן
2 בחיוב שחרורה של הקטינה מאשפוז, ככל שהחלופות תספקנה את בית המשפט.
3
4 האשפוז הוארך עד ליום 09.09.2021 לצורך הגשת חוות דעת ותכנית מקיפה.
5
6 12. מיד לאחר הדיון, המרכז לבריאות הנפש החליט להביא את א' בפני ועדה פסיכיאטרית
7 לילדים ונוער, שהתכנסה בנס-ציונה ביום 05.09.2021. הוועדה הסכימה בבוקר כינוסה לקבל
8 את המקרה, לדון בו ולתת המלצתה. הוועדה הפסיכיאטרית בנס-ציונה החליטה כדלקמן:
9 **"לא ניתן להאריך את האשפוז בהחלטת וועדה לעוד חודשיים בטרם קבלת**
10 **החלטת בית המשפט, שכן החלטות קודמות של בית המשפט היו החלטות**
11 **זמניות, והחלטה סופית אמורה להתקבל בבית המשפט לנוער ב- 9.9.21**
12 **לאחר שתומצא לבית המשפט תוכנית טיפול חלופית לאשפוז.**
13 **נימוקים:**
14 1. התרשמות פסיכיאטרית לילדים ד"ר ***** הינה שהקטינה זקוקה
15 לטיפול אינטנסיבי במסגרת אשפוזית בשל פסיכופתולוגיה ממושכת.
16 חוסר תובנה והכחשה מוחלט של מצבה ואך בזירות המתבקשת חוסר
17 תובנה של ההורים. יחד עם זאת, אין התרשמות למסוכנות מידית אלה
18 חשש לנזקים בהתפתחותה של הקטינה.
19 2. הוועדה יכולה מבחינה משפטית להחליט רק על הותרת הסטטוס
20 הקיים. בית משפט לנוער הוא הסמכות לקבל החלטה סופית שלפניו
21 תהייה מונחת מצד אחד חוות הדעת של ביה"ח לגבי מצבה של הנערה,
22 ומצד שני תוכנית טיפולית חלופית של פסיכיאטר שתוגש על ידי באי
23 כוח של הקטינה, אביה, אימא.
24 3. כמובן שהוועדה איננה יכולה להימנע מהבעת עמדתה שתוכנית חלופית
25 לאשפוז צריכה להיות מקצועית, מאפשרת טיפול אינטנסיבי ושימה.
26 בנתונים שמוציגים לגבי מצבה של הקטינה על ידי הרופאים המטפלים
27 במחלקה".
28
29
30 13. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 05.09.2021 הגישו שירותי הרווחה בקשה בדבר קטין נזקק,
31 בה ביקשו להכיר בא' כקטינה נזקקת לפי חוק הנוער. ביום 07.10.2021 התקיים דיון בבקשה,
32 וההליך קבוע לדיון הוכחות, שנדחה לבקשת הרווחה ליום 09.12.2021.
33
34 14. חזרה להליכי האשפוז. משלא הוגשה תכנית טיפולית במועד שקצב בית המשפט
35 (09.09.2021), הורה בית המשפט על המשך אשפוז של א' עד ליום 30.09.2021.
36
37 למחרת, ביום 10.09.2021, ב"כ האם הגיש תכנית טיפולית עדכנית של ד"ר ***** על פי
38 התכנית, א' תצא מאשפוז, תמשיך בנטילת הטיפול התרופתי, תימצא במעקב פסיכיאטרי
39 סדיר בתדירות של פגישה אחת לחודש, תקבל טיפול פסיכולוגי באוריינטציית CBT ותלמד

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

- בבית ספר לחינוך מיוחד המתמחה בקשיים רגשיים. בית המשפט ביקש הבהרות ביחס לחוות הדעת והתכנית הטיפולית. ההבהרות הוגשו ביום 3.10.2021. ד"ר ***** הבהיר כי בדק את א' ביום 5.9.2021 והציע, באשר למשקלה של א', להפנותה לבדיקה שבועית או דו-שבועית בקופת החולים.
15. לקראת תום תקופת האשפוז שקבע בית המשפט, סבר המרכז לבריאות הנפש כי א' עודנה זקוקה לאשפוז למשך חודשיים נוספים. התכנית שגובשה היא המשך איוון תרופתי, טיפול פרטני המתמקד בתסמיני OCD והחרדה הכללית, המשך מעקב אחר משקל והמשך תכנית התנהגותית לשיפור התפקוד. וכך נכתב בסיכום המכתב (מיום 26.09.2021):
- "במהלך אשפוז נצפו קשיים רבים המתבטאים במספר תחומים המקשים על תפקודה היומיומי ופוגעים בהתפתחותה התקינה הנובעים מהפרעה טורדנית-כפייתית קשה ממנה סובלת, הפרעת חרדה, הפרעת אכילה ברגנית, א' דלה בשיחות עימה ומתקשה להביע את קשייה. עמדתה של א' נוקשה מאוד, קיימת מגבלה הקשורה גם ליכולת הבנתה את קשייה והטיפול הנדרש, ובעקבות זאת התובנה למצבה. גם במסגרת טיפולית אינטנסיבית זו, עדיין התקדמותה איטית וניכר שמדובר בפסיכופתולוגיה ממושכת.**
- במהלך האשפוז בשל תסמיני OCD הוחל טיפול ב- LUSTRAL עד 200 מ"ג. במקביל החלה טיפול פסיכולוגי פרטני פעמיים בשבוע שמטרת הטיפול המשך אבחון, עבודה על תסמיני OCD וסיוע בתהליכי נפרדות מהאם שיאפשרו הבשלה ועצמאות. עם הטיפול המשולב יש הפחתה מזערית בחלק מתסמיני ה- OCD. בשל נוקשות ותסמיני OCD המקשים על התפקוד הוחלט על תוספת טיפול ב- RISPERDAL כאוגמנטציה לטיפול בהפרעה הטורדנית כפייתית, אך האם סירבה לטיפול. נערכו שיחות עם האם לגבי הטיפול והשיקולים מתן הטיפול אך עומדת על סירובה לטיפול. הטיפול הוחל ללא הסכמת האם. בשל הפחתה מזערית בחלק מתסמיני ה- OCD לאחר שלושה חודשים עם טיפול ב- LUSTRAL במינון של 200 מ"ג, וכחודש עם RISPERDAL, הוחל תהליך של החלפת טיפול ב- LUSTRAL ל- FAVOXIL שזכתה בעליה הדוגתית.**
- לאור האמור לעיל, לא' הפרעה נפשית קשה, ההפרעה עלולה לסכן אותה סיכון פיזי ולהביא לנזק נפשי חמור להתפתחותה אם לא תטופל בדרך של אשפוז. לאור ההיסטוריה הטיפולית של הנערה, וההפרעה הממושכת, במצבה הנוכחי א' זקוקה למעטפת טיפולית אינטנסיבית עם התייחסות פרטנית. מהשיחות עם האם היא אינה מבינה את קשייה וצרכיה הטיפוליים. במצבה הנוכחי אין כל חלופה מתאימה לטיפול במסגרת אשפוז."**
16. ביום 29.09.2021 התכנסה ועדה פסיכיאטרית מחוזית בעניינה של הקטינה. א' נחקרה חקירה ממושכת בוועדה, שמורכבת מארבעה חברים ומזכירה, ובנוסף נכחו בה עובדת סוציאלית, רופא מטפל מבית החולים, הוריה ובאי כוחה (11 איש). היא נשאלה על כל התסמינים של ההפרעה ממנה היא סובלת, ועומתה עם הדברים שכתבו עליה גורמי הטיפול, נדרשה להסביר

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

אותם, ולשתף ברגשותיה, בתחושותיה ובחולשותיה. א' נחקרה בפרוטרוט אודות הרגלי האכילה שלה, הרגלי הניקיון שלה, הטיפול התרופתי ועוד ועוד.
הוועדה החליטה להמליץ לבית המשפט על הארכת האשפוז לחודשיים, בנימוקים הבאים:

**"החולה עם הפרעה כפייתית, נוגעת ללא הרף במהלך הבדיקה בצורה סימטרית בפניה, דיסימולטיבית ונגטיביסטית, מכחישה את כל המיוחס לה כולל צמצום אכילה ושתייה, אי ביקור סדיר בבית הספר, חוסר היגיינה הכולל רחצה יומיומית וצחצוח שיניים, חוסר תפקוד בבית ספר שנובע מהימנעות מנגיעה במכשירי כתיבה ומחשב.
מחשבות גדלות היא יותר מילדה רגילה בת גילה...
הוועדה סוברת לאחר ששקלה חלופת אשפוז, שבמצבה הנוכחי אין חלופה מתאימה לטיפול שלא במסגרת אשפוז. יש צורך בהמשך אשפוז לצורך טיפול, ייצוב מצבה הנפשי והכנתה למסגרת המשך".**

סגנית הפסיכיאטר המחוזי אימצה את המלצת הוועדה והמליצה על הארכת האשפוז. ביום 29.09.2021 הגישה לשכת הרווחה בקשה להארכת האשפוז למשך 60 ימים נוספים.

17. ביום 07.10.2021 התקיים דיון בבקשה בבית המשפט לנוער ב***** , במעמד שתי עו"סיות לחוק הנוער, עו"ס משפחה, ההורים ובאי כוחם והקטינה ובא כוחה. בדיון נחקרה הקטינה ארוכות על ידי בית המשפט, בנושאים עליהם נחקרה בוועדה הפסיכיאטרית.

18. ביום 11.10.2021 החליט בית המשפט להיעתר לבקשה, היא ההחלטה נשוא הערעור.
בית המשפט פסק כי נוכח מצבה של הקטינה, אין מקום להורות על שחרורה לחלופת האשפוז שהציעה אמה, ונדרשת תקופת אשפוז נוספת. בית המשפט עמד על כך שהקטינה מאושפזת תקופה ארוכה, והגם שאינה במצב פסיכוטי, היא זקוקה למענים טיפוליים סביב נושא הפרעות האכילה, והפרעת ה-OCD הקשה ממנה היא סובלת. בית המשפט סבר כי בהינתן חוות הדעת של הפסיכיאטר המטפל ופרוטוקול הוועדה הפסיכיאטרית, נוכח עמדותיה של הקטינה ומצבה הנפשי, לא ניתן בשלב זה לאפשר את שחרורה מבית החולים. בית המשפט ציין כי במהלך הדיון בוועדה, הכחישה הקטינה כל בעיה במצבה, ודחתה כל טענה כי סובלת מבעיות אכילה או הפרעה טורדנית. על עמדתה זו חזרה גם בדיון בבית המשפט, כך שהיא מכחישה כל בעייתיות במצבה. בית המשפט הוסיף, כי על פי חוות הדעת של הפסיכיאטר המטפל, אמה של הקטינה אינה מבינה את קשייה של הקטינה ואת צרכיה.

בית המשפט לא קיבל את עמדתו של ד"ר ***** , לפיה לקטינה יש תובנה למצבה. נפסק כי לקטינה אין כל תובנה למצבה והחלופה שהוצעה לא יהיה בכוחה להביא לייצוב מצבה הנפשי. נפסק כי הגם שהסיכון הנשקף מהקטינה לעצמה הוא ברמה בינונית, בהיעדר פיקוח הדוק על מצבה, ההפרעה עלולה לסכן אותה סיכון פיזי, בהתחשב גם בהפרעת האכילה ממנה היא סובלת. נפסק כי גם אם ניתן היה להתגבר על החשש מפני סיכון פיזי, הרי שהסיכון לקיומו

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

- של נזק נפשי חמור להתפתחותה של הקטינה, הוא משמעותי יותר ואותו ניתן לצמצם ואף לאיין בשלב זה, רק בדרך של אשפוז.
19. על החלטה זו הוגשו שני הערעורים שלפני, האחד מטעם אמה של הקטינה (המערערת בענ"א 27245-10-21) והשני מטעם הקטינה עצמה (ענ"א 32616-10-21). האב הודיע כי הוא מצטרף לטענות שתי המערערות.
20. ב"כ האם טוען כי האשפוז של א' נמשך ונמשך, בגלל עמדת הגורמים המטפלים כי על א' לצאת למסגרת חוץ ביתית. כיוון שההוצאה החוץ ביתית מתעכבת, חברו הרופאים המטפלים להאריך את האשפוז מפעם לפעם ללא הצדקה רפואית. ב"כ האם טוען כי היזקקות למערכת טיפולית אינטנסיבית אינה עילת אשפוז, אלא עילת נזקקות, אם בכלל, והמדובר למעשה באשפוז סוציאלי.
- לטענת ב"כ האם, ההפרעות מהן סובלת א', כפי מצבה היום, אינן מצדיקות המשך אשפוז. היא אינה במצב פסיכוטי, אין לה מחשבות שווא, בוחן המציאות והשיפוט שמורים, וישנה תובנה למצבה, כפי שמצא ד"ר ***** שבדק אותה.
- ב"כ האם סבור כי צו האשפוז אינו עומד בדרישות חוק הנוער. א' אינה חולה במחלת נפש, לא אובחנה אצלה הפרעה נפשית קשה, לא מתקיים לגביה סיכון פיזי מיידי ואין חשש לנזק נפשי חמור להתפתחותה.
- ב"כ האם קובל על כך שהוועדה לא נימקה מדוע אין חלופת אשפוז.
21. ב"כ הקטינה טוען גם הוא כי הטיפול באשפוז אינו מחויב המציאות, וכי ניתן ונכון לטפל בא' במסגרת הקהילה. חומר הראיות מלמד כי חל שינוי חיובי במצבה, והיא לא נתרמת מהאשפוז הנוכחי. נטען כי חלה התקדמות משמעותית במצבה, א' אינה חולת נפש, לא אובחנה אצלה הפרעה נפשית קשה, היא לא מצויה במצב של סיכון התפתחותי ואינה מסוכנת לעצמה או לסובבים אותה.
- גם ב"כ הקטינה סבור כי הארכת האשפוז נעוצה בסירובה של א' לעבור למסגרת חוץ ביתית. האשפוז נועד, כן נטען, לשבור את רוחה של א' עד שתתרצה ותסכים לעבור למסגרת חוץ ביתית.
- ב"כ הקטינה קובל על כך שכלל חברי הוועדות הפסיכיאטריות המחוזיות שדנו בעניינה של א', לא הפעילו שום ביקורת ופיקוח על המרכז לבריאות הנפש, וביססו המלצתם על מכתבי הרופא שהוגשו לוועדות. מסקנותיה של הוועדה האחרונה מבוססות על נתונים שאינם עדכניים, והם נסמכים, רובם ככולם, על המכתב שקיבלו. מכאן הטענה כי בית המשפט לנוער לא היה צריך להתבסס על המלצת הוועדה.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

ב"כ הקטינה סבור כי בהינתן הקביעה שלא קיימת מסוכנות גבוהה לקטינה, ואין כלל מסוכנות לסובבים אותה, עקרון המידתיות מחייב מתן הזדמנות לא' להיות מטופלת שלא על דרך האשפוז הכפוי. ב"כ הקטינה הפנה לשורה של פסקי דין, בהם בית המשפט לנוער דחה בקשות אשפוז ואימץ חלופות של טיפול בקהילה, גם במקרים של הפרעות קשות. הוא מדגיש כי אין לאשפוז אדם בכפייה אם ניתן לטפל בו ולהגן על שלום הציבור בדרכים אחרות. מבוקש בערעור להורות על שחרורה של א' מהאשפוז הכפוי, בכפוף לשילובה בתכנית הטיפולית שהוצעה על ידי ד"ר ****, תחת צו בהתאם לסעיף 3(ד) לחוק הנוער.

22. ב"כ היועץ המשפטי לממשלה מבקשת לדחות את הערעורים. נטען כי האשפוז של הקטינה אינו אשפוז סוציאלי, אלא אשפוז הכרחי בהמלצת כל גורמי הטיפול שמטפלים בה. גורמי הטיפול סבורים שהחזרת הקטינה לקהילה ולבית המשפחה, תביא להתדרדרות במצבה, וממליצים על הישארותה באשפוז עד לתום הצו. נטען כי מכל העדכונים מטעם גורמי הרווחה, הוועדות הפסיכיאטריות והדיונים הרבים בבתי המשפט, עולה מסקנה אחת ברורה על נחיצות המשך האשפוז. ב"כ היועמ"ש אינה מתכחשת לכך שחל שיפור במצבה של הקטינה במהלך האשפוז, היא עלתה מעט במשקל ולובשת בגדים צבעוניים, מה שמצביע על התחלה של גמישות מחשבתית. עם זאת, עוד נותרו מענים רבים כגון טיפול בהפרעות האכילה, הימנעות מדברים, מחשבות טורדניות ותובנה למצבה, המצריכים המשך מעקב וטיפול באמצעות אשפוז. נטען כי מסגרת האשפוז היא המסגרת היחידה שיכולה לתת פתרון למכלול המענים של הקטינה. לשיטת ב"כ היועמ"ש, כל עוד האשפוז הכרחי ובהמלצת גורמי הטיפול אין מענים לטיפול בקטינה במסגרות אחרות בקהילה, וכל עוד תכנית קונקרטיה חלופית לא נקבעה, לא מתקיימים התנאים המאפשרים לבחון את השמתה של הקטינה במסגרת אחרת, מלבד אשפוז. ב"כ היועמ"ש מדגישה, כי בכל הדוחות צוין שהקטינה מסכנת את עצמה מבחינה התפתחותית ורגשית.

לגבי חוות הדעת של ד"ר ****, נטען כי לצורך סוגיית האשפוז, נדרש בית המשפט להתבסס על חוות דעת של ועדה פסיכיאטרית מחוזית, וכך עשה. יתר על כן, בית המשפט בחן את מכלול החומר, לרבות חוות הדעת של ד"ר ****, ורק אז נתן החלטתו.

23. ביום 14.10.2021 קיימתי דיון בשני הערעורים. ב"כ הצדדים פירטו והרחיבו את הטענות הכתובים. ב"כ האב הצטרפה כאמור לערעורים. נטען כי הקטינה שהגיעה להתקדמות מסוימת ושיתפה פעולה, איבדה כיום את כל המוטיבציה. הילדה מתחילה להיפגע מהאשפוז, והנוק עלול לעלות על התועלת. היא הביעה תרעומת על כך שגורמי הטיפול נוהגים בדווקנות ולוחמנות,

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

וטובת הקטינה וזה הצידה. איש מהם לא בחן את התכנית שהציגה המשפחה, לא שקל אותה ולא הציע לעבות אותה, ולא העלה כל הצעה חלופית לאשפוז. שני ההורים הביעו נכונות להשתתף בכל הדרכה שתוצע להם והביעו נכונות לעבות את התכנית הטיפולית בכל דרך שתידרש.

24. ב"כ היועמ"ש חזרה על העמדה כי בשלב זה אין שום אפשרות מלבד אשפוז. נטען כי הקטינה אינה יכולה לחזור הביתה כי היא לא מקבלת את המענים הדרושים בקהילה, כרגע אין בית ספר שמתאים לה, ואין מקום שבו היא יכולה לקבל את כלל המענים הדרושים. ב"כ היועמ"ש טענה, כי עורכי הדין של המשפחה אינם יכולים להחליף את ועדת תכנון-טיפול, הם לא יכולים להציע תכניות ולקדם אותן, כגון בקשה לכנס ועדת השמה למציאת מסגרת חינוכית לאי. לשיטתה, בתכניות אלה צריכה לדון ועדת תכנון-טיפול.

לאחר הפסקה בה שקלו הצדדים את הצעת בית המשפט, לבחון בהקדם, תוך שיתוף פעולה, אפשרות לטפל בא' בקהילה, מסרה ב"כ היועמ"ש כי לשיטת גורמי הטיפול הקטינה צריכה להישאר באשפוז לעת הזו, אך כדי לייעל את הדברים, תוך שבוע תתכנס ועדת תכנון-טיפול שתדון בכל האפשרויות – הן בטיפול בקהילה והן מסגרת חוץ ביתית – והכל ידון בלב פתוח ונפש חפצה.

העו"ס לחוק נוער תיארה את הקשיים בשיתוף פעולה של האם עם גורמי הרווחה. לדבריה, בגלל שההורים מזדהים עם א', הם לא נותנים לה את המענה לו היא זקוקה. לגבי א', תיארה העו"ס את מצבה הקשה עובר לאשפוז. לדבריה, יש שיפור אך הוא מינורי, ויש ללכת צעד אחרי צעד בצורה מדודה. הודגש כי בית החולים סבור שבנקודת הזמן הנוכחית, המקום היחיד בו א' תקבל את הטיפול המיטבי, הוא בית החולים. הובע חשש, כי אם א' תשתחרר לפני הכנת תכנית שנבחנה ונמצאה מתאימה לה, היא תהיה ברגרסיה.

העו"ס המחוזית לחוק הנוער הוסיפה והביעה חשש מכך שאם א' תשתחרר מבית החולים, היא תפסיק את הטיפול התרופתי.

דיון והכרעה

25. חוק הנוער מעניק לבית המשפט סמכויות נרחבות בנוגע לדרכי הטיפול וההגנה על קטינים. כך, בית המשפט מוסמך להורות לקטין או לאחראי עליו כל הוראה הדרושה לשם טיפול בקטין או השגחה עליו (סעיף 3(1)); להוציא קטין ממשמורת של האחראי עליו (סעיף 3(4));

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

- להורות על בדיקה פסיכיאטרית לקטין באשפוז (סעיף 3ג); ועל אשפוז קטין לצורך טיפול פסיכיאטרי (סעיף 3ה).
- חוק הנוער מבקש לקדם את עיקרון טובת הקטין וההגנה עליו, גם במחיר של פגיעה באוטונומיה של הקטין ושל הוריו, חדירה לתא המשפחתי וכפיית אמצעי טיפול. מטרתו לאפשר התערבות למען טובת הילד ולהגנת שלומו הגופני והנפשי. השימוש בו שמור למקרים קיצוניים וקשים, תוך התאמת האמצעי הננקט, אופיו ומידתו, לנסיבותיו של הקטין ומשפחתו.
25. חוק הנוער מתווה שני "מסלולים" דיוניים – "מסלול רגיל" ו"מסלול חירום". ב"מסלול הרגיל" החלטה בדבר דרכי טיפול, לרבות אשפוז כפוי, תיעשה לאחר הכרזת נזקקות לפי סעיף 2 לחוק (ענ"א 10329-06-09). ב"מסלול החירום" ההחלטה על דרכי טיפול, לרבות אשפוז כפוי, מקדימה את הכרזת הנזקקות. החלטת ביניים במצבי חירום יכולה להינתן אף לפני שמיעת הקטין או האחראי עליו, ולפני קבלת תסקיר (סעיף 12 לחוק).
- לטעמי, השימוש ב"מסלול החירום" צריך להיעשות רק באותם מקרים בהם קיימת דחיפות שאינה מאפשרת לפעול ב"מסלול הרגיל", לצורך מניעה סכנה לקטין, וגם אז על הצווים להיות מוגבלים לפרק הזמן הדרוש כדי להעלות על "המסלול הרגיל". התנאים שצריכים להתקיים לצורך הפעלת סעיף 12 במסלול החירום הם חיוניות האמצעי להגנה על שלומו ורווחתו של הקטין (על בית המשפט להשתכנע כי אין אמצעי אחר חמור פחות); מיידיות האמצעי; הוכחת נזקקות לכאורה (ענ"א 10329-06-09, סעיף 35 לפסק הדין).
26. במקרה שלפני, גורמי הרווחה פעלו בעניינה של א' ב"מסלול החירום", תחילה לצורך בדיקה פסיכיאטרית באשפוז (סעיף 3ג לחוק), ובהמשך באשפוז לצורך טיפול פסיכיאטרי. התנאים להורות על אשפוז לצורך טיפול פסיכיאטרי קבועים בסעיף 3ה חוק הנוער:
- "(א) בית המשפט הדן בענינו של קטין רשאי להורות על אשפוזו של הקטין בבית חולים, לצורך קבלת טיפול נפשי, אם ראה על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי, הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי נתקיים אחד מאלה:
- (1) הקטין חולה במחלת נפש ונתקיימו בו העילות לאשפוז כפוי לפי הוראות סעיף 9 לחוק טיפול בחולי נפש;
- (2) הקטין חולה במחלת נפש או אובחנה אצלו הפרעה נפשית קשה, העלולות לסכן אותו או את זולתו סיכון פיסי מיידי או להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותו אם לא יטופל בדרך של אשפוז כאמור, ובלבד שבית המשפט לא יורה על אשפוז הקטין, אלא אם כן נוכח, על סמך חוות דעת של ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער שבדקה את הקטין, כי לא ניתן לטפל בקטין אלא בדרך של אשפוז."

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

האשפוז הכפוי טומן בחובו פגיעה קשה בחירותו של הקטין ובאוטונומיה שלו. הפגיעה בחירות ובזכויות הפרט האחרות היא עצומה, לפחות כמו הפגיעה הכרוכה במעצר פלילי. כאשר האשפוז מנוגד לעמדת ההורים, מתווספת גם פגיעה בזכויות ההורים, באוטונומיה המשפחתית ובמעמד ההורים כאפוטרופוסים של ילדיהם.

כדי להורות על אשפוז כפוי של קטין, על בית המשפט להשתכנע כי התמלאו כל התנאים המנויים בחוק. ככל שהאשפוז הוא לפי סעיף 3ה(א)(2) לחוק (כפי המקרה שלפניי) על בית המשפט להשתכנע בכל אלה:

- (1) הקטין חולה במחלת נפש או אובחנה אצלו הפרעה נפשית קשה;
- (2) אלה עלולות לסכן אותו או את זולתו סיכון פיזי מיידי, או להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותו אם לא יאושפו;
- (3) בית המשפט נוכח על סמך חוות דעת של ועדה פסיכיאטרית מחוזית שבדקה את הקטין, כי לא ניתן לטפל בו אלא בדרך של אשפוז.

יש לזכור כי כאשר מדובר בקטינים, בשונה מבגירים, נתונה הסמכות להורות על אשפוז לבית משפט לנוער ולא לוועדה הפסיכיאטרית, שהיא אך בבחינת גורם ממליץ עבורו (רע"א 8380/14 פלוגית נ' הוועדה הפסיכיאטרית ירושלים (ניתן ביום 14.12.2014). המחוקק ביקש כי יתקיים פיקוח הדוק של בית המשפט לנוער על אשפוז כפוי של קטינים ויש להפקיד כי זה אכן מתקיים.

28. לצד ההקפדה על קיום התנאים המחמירים, יש להקפיד גם על הליך משפטי תקין והוגן. מתן צווים במעמד צד אחד הוא בבחינת חריג, ולא הכלל. כך בכל ענפי המשפט, וכך במיוחד כשעסקינן בזכויות יסוד של קטינים, אפילו ניתן הצו במסגרת סעיף 12 לחוק הנוער. אמנם לפי לשונו של סעיף 12 לחוק, "רשאי בית המשפט, בהחלטת ביניים, אף לפני שמיעת הקטין או האחראי עליו ולפני קבלת תסקיר, להורות על נקיטת אמצעים זמניים לגבי הקטין...". אך לטעמי, יש הצדקה לנקוט בצעד קיצוני של אשפוז כפוי ללא שמיעת הקטין והאחראי עליו, רק כאשר יש בהילות באשפוז כדי למנוע סכנה מיידית ושמיעת הקטין והאחראי עליו, טרם מתן הצו, תסכן את הקטין באופן ממשי (ראו והשוו סעיף 11 לחוק הנוער). כמו כן, אם ניתן צו ללא שמיעת הקטין והאחראי עליו, מן הראוי לשמוע את הקטין (אם הדבר אפשרי) ואת האחראי עליו בהקדם האפשרי, בסמוך לאחר תחילת האשפוז.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

כדי לנהל הליך הגון ויעיל, המבטיח את זכות ההשתתפות של הקטין בהליך בו מוכרע גורלו, יש למנות לקטין ייצוג משפטי (או אפוטרופוס לדין) מהר ככל האפשר. כדי להבטיח את זכות הטיעון העצמאית של ההורים, ראוי להפנותם לסיוע המשפטי, לבחינת זכאותם לייצוג משפטי.

29. הערעורים לפני עוסקים בהחלטה מיום 11.7.2021 להאריך את האשפוז של הקטינה א' ב-60 ימים נוספים. הערעורים אינם עוסקים ישירות בהחלטות הקודמות של האשפוז ואינני נדרשת אליהן.

אתמקד איפוא בבקשה האחרונה להאריך את האשפוז.

הבקשה נסמכת על מכתב של המרכז לבריאות הנפש (מיום 26.9.2021); פרוטוקול הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית (מיום 29.9.2021) ומכתב סגנית הפסיכיאטר המחוזי (29.9.2021).

מסמכים אלה אינם מקימים תשתית מספקת להתקיימות התנאים המחמירים הקבועים בסעיף 3 לחוק.

אצל א' אובחנה הפרעה נפשית קשה של חרדה, OCD והתנהגות אובססיבית, כך שלמרבה הצער התנאי הראשון מתקיים.

לגבי התנאי השני, אין מחלוקת כי א' אינה מסכנת את זולתה. היא גם אינה מסכנת את עצמה סיכון פיזי מיידי. א' אינה אובדנית, אינה במצב פסיכוטי, היא לא פוגעת בעצמה באופן מכוון, וככל שגורמת לעצמה לפגיעה פיזית מדובר בירידה במשקל, שמתרחשת באופן הדרגתי, כך שלא מדובר בסיכון פיזי מיידי.

מרכז הכובד הוא בשאלה האם ההפרעה הנפשית עלולה להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותה של א', אם לא תיוותר באשפוז. במסמכים שעמדו בפני בית המשפט קמא והוצגו גם לפני, אין פירוט של הנזק הנפשי החמור שהאשפוז בא למנוע.

בפרוטוקול הוועדה הפסיכיאטרית אמנם כתוב כי בהיעדר האשפוז ייגרם לקטינה נזק נפשי חמור להתפתחותה, אך לא מוסבר מהו אותו נזק, וכיצד הוא מתרחש. הדברים כתובים באותו אופן במכתב מבית החולים, ובמכתבה של סגנית הפסיכיאטר המחוזי, כך שפורמלית יש אסמכתא לדרישות החוק, אך אין הסבר מהו הנזק הנפשי החמור להתפתחותה של א'.

יצוין כי במכתב של סגנית הפסיכיאטר המחוזי ובמכתב בית החולים שצורפו לבקשת האשפוז האחרונה נכתב, בנוסף לסכנה לנזק נפשי, כי קיים גם סיכון פיזי. הדבר לא הופיע בבקשות האשפוז בתחילת הדרך (ר' למשל מכתב הפסיכיאטר המחוזי מיום 4.5.2021, פרוטוקול ועדה פסיכיאטרית מיום 1.6.2021, תעודת חדר מיון מיום 20.4.2021). מכל מקום, דרישת החוק היא לסיכון פיזי מיידי וכוזה לא הועלה על ידי גורמי הטיפול. ככל הנראה, הכוונה היא לסיכון הפיזי הכרוך בתת תזונה, ובמשקלה הנוכחי של א', שהגיעה למשקל היעד, אין מדובר בסיכון

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

מייד. ואם עלה סיכון פיזי אחר (שלא היה קיים בתחילת האשפוז), מן הראוי היה לפרטו ולהסבירו.

30. הקושי המרכזי נעוץ בדרישה השלישית – היעדר אפשרות לטיפול שלא בדרך של אשפוז. לשון החוק ועקרונות יסוד חוקתיים מחייבים בחינת אפשרות לחלופת אשפוז כל אימת שגורם רפואי או שיפוטי שוקל אשפוז כפוי.

אין במכתב של בית החולים, בנימוקים של הוועדה הפסיכיאטרית ובמכתב סגנית הפסיכיאטר המחוזי, התייחסות ממשית לחלופת אשפוז כלשהי – לא לטיפול בקהילה ולא למסגרת חוץ ביתית. גם בעניין זה ישנה התייחסות פורמלית בפרוטוקול הוועדה בו נכתב **"הוועדה סוברת לאחר ששקלה חלופת אשפוז, שבמצבה הנוכחי אין חלופה מתאימה לטיפול שלא במסגרת אשפוז"**, אך אין בנימוקי הוועדה דיון בחלופה כלשהי, ואף לא מאוזכרת שום חלופה.

בכך הוועדה לא יצאה ידי חובת הבדיקה וחובת ההנמקה לגבי חלופה לאשפוז, ולא ניתן לקבל החלטה מושכלת על יסוד נימוקי הוועדה. בית המשפט לנוער אינו "חותמת גומי" של הוועדה הפסיכיאטרית. בית המשפט צריך להשתכנע שאין חלופה לאשפוז. זאת לא ניתן לעשות כאשר הוועדה אינה מציינת חלופות, בוחנת אותן, ומפרטת מדוע הן נשללות.

החלופה שעומדת על הפרק מאז חודש יוני 2021 וביתר שאת מחודש אוגוסט 2021, היא חזרה של א' לקהילה, לבית אמה, תוך ליווי פסיכיאטרי, טיפול פסיכולוגי והשמה במסגרת חינוכית מתאימה. מן הראוי היה לפרט מדוע חלופה זו לא תסכון.

31. יתרה מכך. אין במסמכים שהובאו בפני בית המשפט מידע מלא ומפורט אודות מצבה העדכני של א'. אין דיווחים אודות מצבה ותיפקודה של א' בבית החולים, למרות שהיא מצויה בהשגחה מתמדת. מצופה היה לקבל עדכונים מקיפים אודות מצב רוחה, התנהלותה בחיי היומיום, תפקודה בבית הספר, האכילה, ההיגיינה, קשריה החברתיים וכו'. היה מצופה לקבל עדכון אודות הטיפול התרופתי והשפעתו, האם הושג איזון והאם נתן את התוצאות המקוות. למרות שא' מצויה כחצי שנה באשפוז, במהלכו היא מלווה כל העת על ידי אנשי טיפול, מקבלת טיפול פסיכולוגי, משתתפת בלימודים, ומצויה תחת השגחה מתמדת, המידע בחומר הרפואי הוא דל מאוד. כך, אין שום מידע אודות הטיפול הפסיכולוגי שהקטינה מקבלת. אחרי חצי שנה של אשפוז וטיפול פסיכולוגי, היה מצופה לקבל דיווח מפורט ומעודכן מהגורם המטפל. כמו כן אין הערכת מצב או בדיקה פסיכיאטרית של א' במסגרת האשפוז במרכז לבריאות הנפש. מצופה היה כי א' תיבדק על ידי פסיכיאטר ויוצגו ממצאי הבדיקה העדכנית.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

למעשה, המכתב של המרכז לבריאות הנפש מיום 26.9.2021 זהה למכתב הקודם, מיום 3.9.2021, למעט התוספת הזו:

"בשל הפחתה מזערית בחלק מתסמיני ה OCD הוחל תהליך של החלפת טיפול ב LUSTRAL ל- FAVOXIL שכעת בעליה הדרגתית".

במכתב בית החולים אין התייחסות לתפקודה החברתי של א'; אין גם התייחסות לתפקוד היום יומי שלה, לרבות התפקוד בנושא האכילה ובנושא ההיגיינה, ובנושא הלבוש. מהשיחה עם א' עלה כי היא משתמשת בטבלאות בהתנהלות היום יומית. מן הראוי היה לקבל עדכון מקצועי על כך ועל התקדמותה, ככל שישנה. במכתב אין התייחסות עדכנית אודות התפקוד הלימודי של א', הגם שהיא פוקדת את בית הספר במסגרת המחלקה. לבסוף, אין במסמכים מידע אודות החופשות של א' אצל הוריה, כיצד היא מתפקדת לקראתן ולאחריהן ומה מתרחש במהלכן.

א' נמצאת באשפוז כמעט חצי שנה. לאחר תקופה כה ממושכת, מן הראוי היה לפרט את ההתקדמות, ככל שישנה, ואם ההתקדמות אינה כפי המצופה, גם זאת מן הראוי להסביר ולפרט. מן הראוי גם לפרט את תכנית הטיפול והצפי להמשך. לאחר החזקת א' באשפוז כה ממושך, הנטל להצדיק את המשך האשפוז הוא נטל נכבד.

32. יוער כי בהחלטות הוועדה הפסיכיאטרית ובהחלטת בית המשפט ניתן משקל רב לתשובות של א' בחקירה בפני הוועדה הפסיכיאטרית ובחקירה בבית המשפט. לטעמי, מדובר רק בהיבט אחד מתוך מכלול דברים, והוא אינו העיקרי. קיימות דרכים נוספות להתרשם ממצבה של הקטינה, בפרט כאשר היא מצויה באשפוז ממושך. את הדברים שהיא אמרה במענה לשאלות שהוטחו בה יש לקרוא בהקשר הכולל של קטינה בת 14 וחצי, שנדרשת להשיב על שאלות אישיות ופולשניות בפני פורום של אנשי מרות, קטינה עם הפרעות, חרדות, רגישויות וחולשות, שמשתוקקת בכל מאודה לסיים את האשפוז. דומה כי היא חשה במלכוד, וכל תשובה שתענה עלולה לשמש נגדה. כדי להמחיש את המעמד הקשה, והאופן בו נחקרה א', אביא שני קטעים מתוך החקירה:

"ש. אז את אומרת שבעצם שכן אכלת?

ת. כן.

ש. למדת בבית ספר?

ת. כן, הקבסית אמרה, וזה שקר, אמרתי להם את זה שהיא תגיד, וזה ממש לא נכון.

ש. והלכת כל יום?

ת. לא כל יום, אבל רוב הימים הלכתי.

ש. באמת אין לך מושג למה אושפזת?

ת. אני חושבת שהטקסים החמירו את המצב.

ש. איזה טקסים יש לך

ת. אין לי טקסים יש לי מחשבות.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א'(קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

ש. איזה מחשבות?

ת. מחשבות שנגיד בדברים קטנים כאלה שאני כן יכולה להתגבר עליהם, כמו נגיד לגעת במשהו שמולי אני כן יכולה להתגבר על זה כי אני יודעת שאני יכולה לשכוח את זה.

ש. אין לך מושג למה אושפזת?

ת. כן, יש ילדים שאני מבינה שצריכים אשפוז, אתם מכירים את הזכות לשם טוב?
ש. מה זה אומר
ת. לא צריכים להגיד על השם של מישהו שלא עשה כלום דברים שלא צריכים להגיד וזה לא נכון...."

ובהמשך:

"באיזשהו שלב בחיים היה מצב שהיית לבד ושמעת קול שקורא בשם שלך, מדבר אליך?

ת. לא, אבל אני יודעת שקרן ניסתה להכניס לי את זה, יש לך קול יש לך קול, כל הזמן חופרים לי על זה, שכן היה לי קול.
ש. שאלתי רק אם יש או אין.
ת. אין.

על פי החוק, הוועדה הפסיכיאטרית מחויבת לבדוק את הקטין. בעיני, ספק אם הטחת שאלות בסגנון "חקירה נגדית" היא "בדיקה" במובן הטיפולי של המונח (אליו כנראה כיוון המחוקק). חייבת להימצא הדרך לבדוק קטינים בוועדות פסיכיאטריות באופן אחר, מכבד, לא פוגעני, וכזה שעולה בקנה אחד עם ההליך הטיפולי ולא מתנגש בו.

33. בנוגע לחלופות. עקרונית, קיימות שתי חלופות פוטנציאליות – מסגרת חוץ ביתית וחזרה של א' לבית אמה. בשלב זה לא הוצגה שום חלופה קונקרטית של מסגרת חוץ ביתית. ספק אם הדבר פוטר את הגורמים השונים מלבחון היתכנות של מסגרת חוץ ביתית עבור א' בבואם להמליץ על אשפוז כפוי, הגם שיש בכך קשיים מעשיים.
החלופה האחרת היא חזרה לקהילה, החלופה המועדפת על א' והוריה. על פי התכנית שהציגו, שגיבש ד"ר ****, א' תצא מאשפוז, תמשיך בנטילת הטיפול התרופתי, תימצא במעקב פסיכיאטרי סדיר אצל ד"ר **** אחת לחודש, תקבל טיפול פסיכולוגי באוריינטציית CBT, תלמד בבית ספר לחינוך מיוחד המתמחה בקשיים רגשיים, ותישקל מדי שבוע בקופת חולים. א' וההורים הביעו נכונות לעבות את התכנית ככל שנדרש.

34. החלופה המוצעת רחוקה משלמות. למרבה הצער, הוריה של א' לא עברו הדרכה והכנה מתאימה להתמודד עם האתגרים שמציב בפניהם מצבה של א'. למרות שכבר בשלבים מוקדמים של ההיכרות של מערכת הרווחה עם א' היה ברור שיש קשיים בהיבטים אלה, לא נעשה דבר ממשי כדי לחזק את ההורים. הם לא קיבלו הדרכה או סיוע כלשהו בהבנת מצבה

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

של א', ודרכי ההתמודדות עם קשייה. לא ניתן להם שום מענה טיפולי, לא בתקופה בה א'
הייתה מטופלת ביחידה לילד ולמתבגר, ולא בתקופת האשפוז. מדובר באנשים נורמטיביים
שאוהבים מאוד את בתם ורוצים בטובתה ובשלומה. בשעתו, לפני האשפוז, ההורים לקחו
אותה לטיפולים וניסו להיטיב עימה.

יש לשער, כי אילו קיבלו ההורים הדרכה מתאימה, הם היו נתרמים ממנה והדבר היה תורם
מאוד גם לא'. ניתן היה גם לשלב את האם בתהליך הטיפולי של יצירת נפרדות בין א' לאמה.
דומה כי לא די בטיפול בא' עצמה, ויש ליתן מענה גם מכיוון האם. יש להצטרף שזמן יקר כל
כך ירד לטמיון.

מצופה משירותי הרווחה להשלים את החסר ולשלב את ההורים, לאלתר, בהליך טיפול ו/או
הדרכה מתאימים.

35. קושי נוסף טמון בכך שא' טרם עברה הליך השמה למסגרת חינוכית המתאימה לצרכיה. גורמי
הרווחה הסבירו זאת בכך שבמהלך האשפוז, וכאשר לא ברור באיזו מסגרת תהיה א' בתום
האשפוז, לא היה טעם לכנס ועדת השמה.
אכן, חוסר הבהירות לגבי המשך דרכה של א', וחוסר שיתוף פעולה בין המשפחה לבין הרווחה
בהיבט זה, הביא לכך שכרגע א' אינה משובצת למסגרת חינוכית. אך דומה כי מדובר בעניין
שניתן להסדיר תוך זמן לא רב, והוא כשלעצמו אינו יכול להצדיק המשך אשפוז. על פניו, ניתן
לכנס באופן מיידי וועדת השמה ולאתר מסגרת חינוכית מתאימה.

36. חרף קשיים אלה, אני סבורה כי אין הצדקה לשלול את החלופה המוצעת, ומן הראוי ליתן
לא' הזדמנות לחזור לקהילה, לבית אמה. א' מביעה רצון עז לחזור לקהילה, ומוכנה לקבל על
עצמה את כל רכיבי התכנית. דומה כי היא מבינה שאם לא תעמוד בכך, היא עלולה לחזור
לאשפוז או לצאת למסגרת חוץ ביתית. התכנית המוצעת טומנת בחובה סיכוי, הגם שהיא
אינה חפה מסיכונים. אך הסיכונים הם סיכונים לטווח הארוך, ולא לטווח הקצר. הסיכונים
לטווח הארוך מקבלים מענה בכך שא' תימצא במעקב מתמיד של פסיכיאטר ותישקל מדי
שבוע בקופת חולים. דיווחים סדורים יימסרו לשירותי הרווחה ולבית המשפט. א' תימצא גם
תחת עינם הפקוחה של המורים והמטפלים בבית ספר לחינוך מיוחד. לפיכך, אם תהיה
גורסיה במצבה, הדבר יתגלה תוך זמן קצר, וניתן יהיה לנקוט בדרכי טיפול נוספות כדי למנוע
התדרדרות, בוודאי התדרדרות לתת משקל. כל הכלים הטיפוליים המנויים בחוק הנוער
מוסיפים לעמוד לגורמי הרווחה ולבית המשפט, וניתן יהיה לנקוט בהם במקרה הצורך.

נוכח כל האמור, אני סבורה כי יש לקבל את שני הערעורים ולהורות על שחרורה של א' מהאשפוז
במרכז לבריאות הנפש ב***** , בכפוף לתכנית הטיפולית המפורטת בסעיף 33.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

ענ"א 27245-10-21 א' ר' נ' לשכת הרווחה *****
ענ"א 32616-10-21 א' (קטינה) נ' לשכת הרווחה *****

א' תשוחרר לביתה לא יאוחר מיום 19.10.2021.

ההורים יפנו ללא דיחוי למינהל החינוך בעיריית *****, אשר מתבקש לכנס מיידית ועדת השמה בעניינה של א'.

גורמי הרווחה יפעלו לשילוב ההורים בתכנית ליווי והדרכה, באמצעים העומדים לרשות הרווחה. מצופה להתגייסות מלאה מצד ההורים, כפי שהתחייבו.

קופת החולים בה מבוטחת א' מתבקשת לשקול את א' אחת לשבוע (במסגרת שירותי אחות) ולספק לא' אסמכתא רשמית של השקילה השבועית.

ב"כ האם יגיש מדי שבוע דיווח בתיק הנזקקות (תנ"ז 9314-09-21) ובו יפרט את העמידה בתכנית הטיפולית, לרבות ביקור אצל הפסיכיאטר ד"ר ****, טיפול פסיכולוגי, השמה בבית ספר ושקילה בקופת חולים.

איחולי הצלחה ובריאות איתנה שלוחים לא' והוריה.

המזכירות תמציא את פסק הדין ללא דיחוי לבאי כוח הצדדים.

ניתן היום, י"ב חשוון תשפ"ב, 18 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

נוסח מצונזר נחתם ביום 1.11.2021.

גאולה לירן, שופטת